Gemeente Scherpenzeel

GEMEENTEBLAD

Officiële uitgave van de gemeente Scherpenzeel

Nr. 546677

24 november 2026

Controleplan 2026/2027

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Een goed intern beheersingssysteem helpt een organisatie om zichtbaar en aantoonbaar grip te houden op haar werk. Het zorgt ervoor dat problemen in processen op tijd worden opgemerkt en dat er kan worden bijgestuurd wanneer dat nodig is.

Daarnaast geeft interne beheersing een stevige basis om te waarborgen dat financiële handelingen juist, eerlijk en volgens de regels worden uitgevoerd door mensen die daarvoor bevoegd zijn.

Het college moet volgens de artikelen 212 en 213 van de Gemeentewet zorgen voor een betrouwbare jaarrekening en voor rechtmatige baten, lasten en balansmutaties. In de Financiële verordening staat dat het college elk jaar moet controleren of de informatie klopt en of de financiële handelingen volgens de regels zijn uitgevoerd. De accountant controleert daarna de jaarstukken en rapporteert hierover aan de gemeenteraad.

Het college legt in de jaarrekening verantwoording af over de rechtmatigheid via de rechtmatigheids-verantwoording. Daarin geeft het college aan in hoeverre de financiële handelingen en de vastlegging daarvan volgens de geldende wet- en regelgeving zijn uitgevoerd.

De werkzaamheden van de verbijzonderde interne controle (VIC) vormen hiervoor een belangrijke basis. De uitkomsten van deze controles helpen het college om een volledig en betrouwbaar beeld te geven van de rechtmatigheid.

1.2 Doelstelling

Het doel van dit controle plan is om duidelijk vast te leggen hoe de verbijzonderde interne controle wordt uitgevoerd. Dit doen we door de volgende werkzaamheden uit te voeren:

- Risico's in de processen in kaart brengen — we bepalen waar fouten of afwijkingen kunnen ontstaan.
- Controles uitvoeren op financiële handelingen — we kijken of deze handelingen juist, volledig en volgens de regels zijn uitgevoerd.
- Bevindingen vastleggen en analyseren — we beschrijven wat goed gaat en waar verbeteringen nodig zijn.
- Adviezen geven voor verbetering — we helpen het college en de organisatie om processen te versterken.
- Rapporteren over de uitkomsten — we leveren informatie aan die het college gebruikt voor de rechtmatigheidsverantwoording.

1.3 Doorontwikkeling

De doorontwikkeling van de VIC laat zien dat er al veel vooruitgang is geboekt. De risicoanalyses zijn afgerond en de eerste overkoepelende VIC-rapportage is opgesteld. Daarmee is een belangrijke basis gelegd voor een goed en samenhangend beeld van de interne beheersing.

Stand van zaken
- De risico's zijn in kaart gebracht en gekoppeld aan de interne beheersmaatregelen die deze risico's moeten afdekken.
- In de uitvoering van de VIC wordt gecontroleerd of deze maatregelen goed werken.
- De afstemming met proceseigenaren is verbeterd, waardoor bevindingen en conclusies beter aansluiten bij de dagelijkse praktijk.
- De eerste overkoepelende VIC-rapportage bevat de belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen.

Ontwikkelpunten
Er zijn nog punten die verder versterkt kunnen worden om de VIC structureel te laten groeien:
- Vast blijven rapporteren per proces, met duidelijke bevindingen, conclusies en verbetervoorstellen, afgestemd met de proceseigenaren.
- Doorontwikkelen van de overkoepelende VIC-rapportage, zodat deze elk halfjaar een helder totaalbeeld geeft van risico's, beheersing en verbeterpunten.
- Structureel bewaken van bevindingen en verbeterpunten, zodat deze tijdig worden opgepakt en bijdragen aan zowel de kwaliteit van de VIC als de rechtmatigheidsverantwoording.

Samenvatting
Met de afgeronde risicoanalyses, verbeterde procesbeschrijvingen en de eerste overkoepelende VIC-rapportage is een stevige basis gelegd. De volgende stap is om deze werkwijze verder te versterken en te borgen, zodat de VIC zich blijft ontwikkelen tot een stabiel en volwassen onderdeel van de interne beheersing.

2. Taken en verantwoordelijkheden VIC

2.1 Controleproces
Proceseigenaren zijn verantwoordelijk voor het juist uitvoeren van hun eigen processen. Het is daarom belangrijk dat zij goed zicht hebben op hoe het proces werkt en welke stappen nodig zijn om fouten te voorkomen.
Een goede interne controle binnen de lijn is hierbij essentieel. Dit betekent dat proceseigenaren zelf controleren of het proces goed verloopt, of de afspraken worden nageleefd en of de risico's goed zijn afgedekt. Zo blijft de kwaliteit van het werk hoog en worden problemen op tijd gezien en opgelost.

De accountant gebruikt de controles die de organisatie zelf heeft uitgevoerd om te kunnen beoordelen of de financiële rechtmatigheid en getrouwheid op orde zijn. Daarbij kijkt de accountant of de belangrijkste interne controlemaatregelen goed zijn ingericht, echt bestaan in de praktijk en goed werken. Deze toetsing richt zich vooral op de processen die door zowel de accountant als door onszelf zijn aangemerkt als belangrijk, omdat deze processen van groot belang zijn voor een betrouwbare jaarrekening.

De resultaten van de interne controles laten zien in hoeverre de gemeente haar financiële processen goed beheerst en dus 'in control' is op het gebied van getrouwheid en rechtmatigheid. Deze informatie is belangrijk om te kunnen beoordelen of processen goed verlopen en of risico's voldoende zijn afgedekt. Het is daarbij nodig dat interne controles duidelijk en aantoonbaar worden vastgelegd. Dit is belangrijk voor het management en bestuur, zodat zij kunnen sturen op kwaliteit en verbeteringen. Daarnaast heeft ook de accountant deze vastgelegde controles nodig om zijn oordeel te kunnen vormen over de jaarrekening.

2.2 Rollen interne beheersing
De gemeenteraad is het hoogste orgaan binnen de gemeente en bepaalt de kaders en controleert of het bestuur goed werkt. Het college van B&W is als dagelijks bestuur verantwoordelijk voor het 'in control' zijn van de organisatie. Dat betekent dat het college moet zorgen voor goede processen, duidelijke afspraken en een betrouwbare uitvoering.
De ambtelijke organisatie voert de processen uit en is verantwoordelijk voor een goede en zorgvuldige bedrijfsvoering. Medewerkers en proceseigenaren moeten ervoor zorgen dat hun processen juist, volledig en volgens de regels worden uitgevoerd.

De opzet van de interne controle is opgebouwd op basis van het model van "3-lines of defense".

1e lijn
De eerste lijn bestaat uit controlemaatregelen die zijn ingebed in het dagelijks werk van de organisatie. Deze maatregelen worden uitgevoerd door medewerkers en leidinggevenden die direct betrokken zijn bij de processen. Voorbeelden zijn het vier-ogenprincipe (twee mensen controleren samen een handeling) en functiescheiding (taken worden verdeeld zodat één persoon niet alles alleen doet). Als deze procesbeheersing goed is ingericht en duidelijk zichtbaar is, voorkomt dat veel extra controlewerk achteraf. Door fouten of risico's vroeg te signaleren, kunnen processen op tijd worden aangepast. Achteraf corrigeren kost meer tijd en brengt meer risico's met zich mee dan vooraf goed controleren.

2e lijn
De 2e lijn heeft een ondersteunende, adviserende en controlerende rol richting de 1e lijn. In deze lijn werken bijvoorbeeld kwaliteitsmedewerkers, juridische adviseurs en financiële adviseurs. Zij helpen de 1e lijn bij het herkennen, volgen en beheersen van risico's. Ook geven zij advies over hoe processen beter kunnen worden ingericht en hoe regels en kaders goed kunnen worden toegepast. Door deze ondersteuning kan de 1e lijn haar werk zorgvuldiger en meer volgens de afspraken uitvoeren, wat bijdraagt aan een betrouwbare en goed beheerde organisatie.

3e lijn
De verbijzonderde interne controle (VIC) vormt de 3e lijn in het beheersingsproces. De VIC kijkt of de gemeente haar financiële processen juist, volledig en volgens de regels uitvoert. Het gaat daarbij om de manier waarop baten, lasten en balansmutaties tot stand komen en uiteindelijk in de jaarrekening terechtkomen. De VIC onderzoekt of de belangrijkste interne beheersmaatregelen goed zijn ingericht, echt worden uitgevoerd en goed werken. Ook kijkt de VIC naar de risico's die kunnen ontstaan voor de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de financiële informatie.

De VIC is een aanvulling op de reguliere interne controles in de organisatie. De VIC:
- Geeft een onafhankelijk oordeel over de opzet, het bestaan en de werking van de interne controles die in de lijn worden uitgevoerd.
- Richt zich vooral op processen met grote financiële of maatschappelijke risico's.
- Kijkt specifiek naar de betrouwbaarheid van informatie en de rechtmatigheid van financiële handelingen.

Het doel van de VIC is het verbeteren van de kwaliteit van de bedrijfsvoering. De bevindingen uit de controles helpen de organisatie om processen te verbeteren en risico's beter te beheersen. Daarnaast speelt de VIC-functie een belangrijke rol bij de onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. De uitkomsten van de VIC geven het college extra zekerheid over de kwaliteit van de financiële informatie.

Gebruikmaken van de VIC-functie bij de accountantscontrole in het algemeen
Een belangrijk doel is om de werkzaamheden van de verbijzonderde interne controle (VIC) zo goed mogelijk te laten aansluiten op het werk van de externe accountant. Hierdoor kan de accountant optimaal gebruikmaken van wat de VIC-functie al heeft gecontroleerd.

Dit kan op vier manieren:
1. Betere aanlevering van stukken aan de accountant, doordat de VIC helpt om informatie compleet en duidelijk aan te leveren.
2. Onderdeel van het interne beheersingskader, waarbij de VIC meekijkt of interne beheersmaatregelen goed worden uitgevoerd.
3. Onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording, waarbij de accountant kan steunen op de VIC-controles bij zijn eigen werkzaamheden.
4. VIC als interne auditfunctie, zoals beschreven in de professionele standaarden voor accountants.

In de praktijk is vooral mogelijkheid 3 het meest relevant: de accountant gebruikt de VIC-controles om te bepalen of financiële handelingen juist en rechtmatig zijn uitgevoerd.

2.3 Borging onafhankelijkheid
De VIC-functie staat onafhankelijk in de organisatie en heeft een toetsende, signalerende, adviserende en coördinerende rol. Het VIC-team hoort bij Data & Control en valt direct onder de Concerncontroller. Omdat de Concerncontroller zelf ook onafhankelijk is gepositioneerd, is de lijn van de VIC-functie richting het college en de algemeen directeur goed geborgd.

3 Wat gaan we doen

Vanaf 2026 wil de organisatie verder doorgroeien van vooral gegevensgerichte controles naar risicogerichte en systeemgerichte controles. Bij risicogerichte controles wordt eerst met een risicoanalyse bepaald welke soorten dossiers de grootste kans op fouten hebben. De controles richten zich daarna vooral op deze risicovolle dossiers.

Systeemgerichte controles worden vooral gebruikt bij geautomatiseerde processen. Daarbij wordt gekeken of het systeem voldoende waarborgen heeft om ervoor te zorgen dat een bepaalde invoer altijd leidt tot een juiste en rechtmatige uitkomst volgens de wet- en regelgeving.

Veranderingen in wetgeving, in de manier waarop processen zijn ingericht of in de bezetting kunnen reden zijn om de omvang of frequentie van controles aan te passen. Ook onverwachte ontwikkelingen tijdens het jaar kunnen aanleiding zijn om dit VIC-plan tussentijds te wijzigen.

3.1 Algemene werkwijze
Binnen elk werkproces horen interne controles te zitten, zoals functiescheiding. Deze controles zorgen ervoor dat financiële handelingen juist, volledig, tijdig en rechtmatig worden uitgevoerd. Van alle relevante processen worden procesbeschrijvingen gemaakt.

Om te controleren of deze interne controles ook echt goed werken, worden elk jaar verbijzonderde interne controles uitgevoerd. Het doel hiervan is om tekortkomingen op te sporen en de AO/IC binnen de teams te verbeteren en te versterken. Dit helpt ook om de kennis van medewerkers te vergroten en uiteindelijk te zorgen voor een goedgekeurde controleverklaring over de rechtmatigheid.

De teams zijn zelf verantwoordelijk voor hun processen (AO) en de interne controles daarop (IC). De accountant kijkt mee voor externe belanghebbenden en beoordeelt of de AO/IC goed genoeg is voor de jaarstukken en de rechtmatigheid.

3.2 Aanpak verbijzonderde interne controle
Voor de meest risicovolle processen zijn een risicoanalyse, een procesbeschrijving, een VIC-plan en een checklists (key controls) opgesteld. Deze vormen samen de basis voor de verbijzonderde interne controles.

De volgende processen zijn als risicovol aangemerkt:
- Aanbestedingen/gunning
- Inkoopfacturen en betalingen
- Salarisadministratie
- Subsidies
- Leerlingenvervoer
- Omgevingsvergunningen
- Leges Burgerzaken
- Lijkbezorging
- Gemeentelijke belastingen

- Grondexploitatie
- Treasury/leningen
- Uitkeringsverstrekking
- Verslaggeving
- Opvang Oekraïne
- Onkostendeclaratie
- Incasso debiteuren

3.3 Controles voor de jaarrekening

Tijdens het jaarrekeningtraject worden voor de rechtmatigheid ook nog extra controles uitgevoerd:

- Gemeenschappelijke regelingen bijdragen
- Markt- en standplaatsen
- Reserves en voorzieningen
- Overige baten en lasten
- Investeringen
- Overige baten en lasten

3.4 Omvang Steekproef controles

Voor verschillende processen is een VIC-plan opgesteld. Voor de meeste processen wordt de controle bepaald met behulp van het SRA-model van de accountant. SRA is een netwerk van bijna 370 zelfstandige accountantskantoren met ruim 900 vestigingen in Nederland.

Medewerkers voeren de verbijzonderde interne controles uit met vooraf opgestelde checklists. In deze checklists staan, op basis van de nieuwste wet- en regelgeving, de punten waarop het proces en de geselecteerde dossiers moeten worden gecontroleerd en afgevinkt.

Als er grote veranderingen zijn in een proces, kan het nodig zijn om dit proces gegevensgericht te controleren in plaats van met de standaard aanpak.

3.5 Fouten, foutevaluatie en fout extrapolatie

Als een controleur een fout of onregelmatigheid vindt, wordt eerst bekeken wat de fout betekent en hoe ermee moet worden omgegaan. Daarbij wordt altijd aangegeven of de fout is hersteld. Financiële fouten moeten altijd worden gecorrigeerd. In de rapportage wordt vastgelegd hoe de fout is ontdekt en hersteld, zodat de audit trail compleet blijft.

Soorten financiële fouten

Er zijn drie soorten fouten. Afhankelijk van het soort fout moet worden bepaald of de fout moet worden geëxtrapoleerd naar alle dossiers:

- Structurele fouten — de oorzaak is bekend en alle gevolgen kunnen worden berekend en hersteld. Als alles is hersteld, is extrapolatie niet nodig.
- Incidentele fouten — de oorzaak is niet bekend. De fout kan dus in meer dossiers voorkomen. Daarom is extrapolatie nodig.
- Unieke fouten — de fout komt maar één keer voor. Dit moet wel worden aangetoond. Extrapolatie is dan niet nodig.

Onderzoek en herstel

Er wordt altijd onderzocht hoe de fout is ontstaan. Soms is extra onderzoek nodig, zoals een aanvullende steekproef. Als een fout niet meer kan worden hersteld, moet deze worden geëxtrapoleerd naar de hele massa. Dit betekent dat de fout uit de steekproef wordt doorgetrokken naar alle vergelijkbare dossiers. Als de extrapolatie leidt tot een fout die boven de goedkeuringstolerantie uitkomt, wordt extra onderzoek gedaan om de fout zo precies mogelijk vast te stellen.

Herstel van onrechtmatigheden door raad of college

Sommige onrechtmatigheden kunnen worden hersteld door de gemeenteraad of het college, als het gaat om eigen gemeentelijke regels. Mogelijkheden zijn:

- De raad kan een voorwaarde buiten werking stellen.
- De raad kan een werkwijze alsnog goedkeuren.
- De raad kan besluiten dat een afwijking toch rechtmatig is (indemniteitsprocedure).
- Het college kan in individuele gevallen een fout goedkeuren via een hardheidsclausule (niet voor een hele groep dossiers).

3.6 Rapportage en monitoring

Vanaf 2026 wordt twee keer per jaar een rapportage gemaakt, 1 voor de interim controle en 1 voor de jaarrekeningcontrole. Deze rapportages worden besproken met het MT. Op basis hiervan wordt een totaalrapportage opgesteld met de belangrijkste uitkomsten. De jaarrapportage wordt afgestemd met de concerncontroller en daarna besproken in het MT. Daarna wordt de rapportage voorgelegd aan de portefeuillehouder.

De bevindingen uit de VIC worden samengevoegd met eventuele actiepunten uit de managementletter. De proceseigenaar is verantwoordelijk voor het uitvoeren van deze actiepunten. De VIC controleert vervolgens of deze actiepunten ook echt zijn uitgevoerd en goed zijn ingevoerd.

4. Rechtmatigheidsverantwoording

De doelstelling van de rechtmatigheidsverantwoording is dat het college zelfstandig uitlegt in de jaarrekening hoe het in het afgelopen jaar heeft voldaan aan de regels voor financiële rechtmatigheid. Vanaf het verslagjaar 2023 moeten gemeenten daarom een rechtmatigheidsverantwoording opnemen in de jaarrekening.

4.1 Onderdeel van jaarrekening of jaarverslag

De rechtmatigheidsverantwoording is een onderdeel van de jaarrekening. Omdat de accountant in opdracht van de raad de jaarrekening controleert, neemt hij ook de rechtmatigheidsverantwoording mee in zijn oordeel. De accountant verklaart dat de jaarrekening getrouw is, wat betekent dat deze een volledig en juist beeld geeft. Daarmee verklaart hij ook dat de rechtmatigheidsverantwoording klopt. Dit oordeel geeft de accountant op basis van vooraf vastgestelde normen. Hij controleert of de rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld volgens het normenkader en de verantwoordingsgrens die door de raad zijn vastgesteld.

De bedrijfsvoeringsparagraaf is een onderdeel van het jaarverslag. De accountant hoeft geen oordeel te geven over de getrouwheid van het jaarverslag, maar moet wel controleren of het jaarverslag aansluit op de jaarrekening. Dit betekent dat de accountant nagaat of er geen tegenstrijdigheden staan in het jaarverslag vergeleken met de jaarrekening.
Daarom kijkt de accountant ook of de informatie in de bedrijfsvoeringsparagraaf in lijn is met de rechtmatigheidsverantwoording. Een voorbeeld van een tegenstrijdigheid is wanneer in de rechtmatigheidsverantwoording staat dat er fouten zijn gemaakt bij Europese aanbestedingen, terwijl in de bedrijfsvoeringsparagraaf staat dat alle aanbestedingsregels zijn nageleefd. Dat mag niet, omdat beide documenten dezelfde werkelijkheid moeten beschrijven.

4.2 Minimale informatie in de rechtmatigheidsverantwoording

Voor de rechtmatigheidsverantwoording heeft de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) een standaardtekst opgesteld. Deze tekst staat in de bijlage. Het college moet deze standaardtekst gebruiken bij het afleggen van de verantwoording in de jaarrekening.

Dit betekent het volgende:

- Het college meldt dat de financiële transacties rechtmatig zijn en binnen de verantwoordingsgrens blijven die de raad heeft vastgesteld, als de bevindingen uit de onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording onder deze grens blijven.
- Het college meldt welke financiële transacties niet (helemaal) rechtmatig zijn, als de bevindingen de verantwoordingsgrens overschrijden. Het college geeft dan aan waarop de afwijkingen betrekking hebben en voor welk bedrag. Dit wordt beschreven in de conclusie.

In de rechtmatigheidsverantwoording wordt geen informatie opgenomen over beheersmaatregelen die de gemeente in de toekomst wil nemen om fouten of onduidelijkheden te voorkomen. Dit is zo geregeld omdat de accountant deze toekomstige maatregelen niet kan controleren. Als deze informatie toch zou worden opgenomen, kan de accountant geen volledig oordeel geven over de rechtmatigheidsverantwoording en zou de gemeente geen goedkeurende controleverklaring kunnen krijgen. Ook bevindingen die onder de verantwoordingsgrens blijven worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Als deze kleine bevindingen wel zouden worden vermeld, zou de accountant ze allemaal moeten controleren, wat de controle veel zwaarder zou maken. Deze onderwerpen horen daarom thuis in de bedrijfsvoeringsparagraaf, waar bredere toelichtingen worden gegeven.

4.3 Wat wordt opgenomen in de bedrijfsvoeringsparagraaf

De commissie BBV geeft in de Kadernota Rechtmatigheid aan hoe decentrale overheden het begrip rechtmatigheid moeten invullen in de rechtmatigheidsverantwoording, zoals bedoeld in artikel 75, lid

2 van het BBV. Deze kadernota vormt daarmee een belangrijk uitgangspunt voor hoe gemeenten hun rechtmatigheidsverantwoording opstellen.
De paragraaf over de bedrijfsvoering in het jaarverslag moet in ieder geval inzicht geven in de stand van zaken van de bedrijfsvoering en in de beleidsvoornemens voor de komende periode. Hiermee krijgt de raad een duidelijk beeld van hoe de organisatie functioneert en welke verbeteringen worden nagestreefd.

5. Speerpunten

In overleg met de auditcommissie worden er in 2026 extra controles uitgevoerd bij Sociaal domein, IT en inkoop. Voor 2027 gaat de organisatie 3 nieuwe extra controles voorstellen aan de auditcommissie

5.1 Standaard controles

Sociaal Domein:

- Dossieronderzoek, steekproeven op uitkeringen, Wmo-voorzieningen of jeugdhulp om te controleren of besluiten juist en rechtmatig zijn.
- Controle op rechtmatigheid van beschikkingen, klopt de onderbouwing, is het besluit tijdig genomen, zijn de juiste regels toegepast?
- Controle op betalingen, nagaan of betalingen overeenkomen met de beschikking en of er geen dubbele of onterechte betalingen zijn.
- Toets op contractafspraken met zorgaanbieders, controleren of declaraties passen binnen de gemaakte afspraken.

IT:

- Toets op toegangsrechten, controleren of medewerkers alleen toegang hebben tot systemen die zij nodig hebben.
- Controle op wijzigingen in systemen, nagaan of systeemwijzigingen juist zijn doorgevoerd en goed zijn getest.
- Controle op geautomatiseerde processen, nagaan of systemen de juiste controles uitvoeren en of de output betrouwbaar is.

Inkoop:

- Toets op naleving van aanbestedingsregels, controleren of de juiste procedure is gevolgd (bijvoorbeeld meervoudig onderhands of Europees).
- Controle op contractbeheer, nagaan of contracten actueel zijn en of er binnen de afgesproken kaders wordt gewerkt.
- Controle op facturen, steekproeven op facturen om te zien of deze passen binnen het contract en of de juiste goedkeuringen zijn gegeven.
- Controle op drempelbedragen, nagaan of inkopen niet onbedoeld zijn opgeknipt of boven drempels uitkomen zonder juiste procedure.

5.2 Mogelijke vormen van extra controles (bovenop de reguliere VIC)

Procesdoorlichting (proces-audit light)
Een bredere controle waarbij het hele proces wordt doorgelicht:

- Loopt het proces zoals het is beschreven?
- Waar zitten knelpunten of risico's die in de VIC-steekproef niet zichtbaar worden?
- Zijn er stappen die structureel worden overgeslagen?

Dit levert vaak verbeterpunten op die je met een normale VIC-controle niet ziet.

Trend- of data-analyse
Een analyse waarbij je kijkt naar patronen in data:

- Opvallende pieken in uitgaven.
- Ongebruikelijke leveranciers.
- Herhaalde correcties of terugvorderingen.

Dit is een andere manier van controleren dan een steekproef en kan risico's zichtbaar maken die anders verborgen blijven.

Hercontroles op eerdere bevindingen
Een extra check op:

- Processen waar eerder fouten zijn gevonden.

- Verbetermaatregelen die nog niet volledig zijn ingevoerd.
- Risico's die door de accountant zijn benoemd.

Dit geeft zekerheid dat verbeteringen echt werken.

Schaduwaudit (meelopen met het proces)
Een controle waarbij je meekijkt terwijl het proces wordt uitgevoerd:
- Hoe worden besluiten genomen?
- Hoe worden facturen goedgekeurd?
- Hoe worden IT-wijzigingen doorgevoerd?

Dit laat zien of de praktijk overeenkomt met de regels.

6. Inwerkingtreding en citeertitel

1. Het VIC plan Scherpenzeel 2024/2025in te trekken;
2. Het plan trekt treedt na publicatie in werking;
3. Het plan wordt aangehaald als Controleplan 2026/2027.

BIJLAGE 1

Wettelijk kader
Het wettelijk kader voor de interne controle is geregeld in:
Externe kaders:
- Gemeentewet
- Besluit Accountantscontrole Decentrale overheden (BADO)
- Besluit begroting en verantwoording (BBV)
- Kadernota rechtmatigheid
- Notitie "De verbijzonderde interne controle bij decentrale overheden (feb. 2019) van de commissie BADO
- Verplichte model tekst commissie BBV

Interne kaders:
- Normenkader
- Controleverordening
- Financiële verordening
- Interne regelgeving

Positionering en verantwoordelijkheden
Het college
Het college voert het door de gemeenteraad vastgestelde beleid uit binnen de afgesproken kaders. Volgens artikel 212 van de Gemeentewet is het college verantwoordelijk voor de rechtmatige totstandkoming van alle baten, lasten en balansmutaties. Deze verantwoordelijkheid verandert niet. Wel moet het college vanaf nu in de rechtmatigheidstoelichting uitleggen hoe het aan deze verplichting heeft voldaan.

De Gemeenteraad
De gemeenteraad geeft de opdracht aan de accountant. De raad stelt ook het normenkader vast waar het college zich aan moet houden, en de controleverordening voor de accountantscontrole (artikel 213 Gemeentewet). Met het normenkader bepaalt de raad de regels voor de rechtmatigheid van de financiële verantwoording. In de controleverordening legt de raad vast hoe de accountant deze rechtmatigheid moet controleren.

De Accountant
De rechtmatigheidsverantwoording van het college is sinds de wetswijziging onderdeel van de jaarrekening. Hierdoor blijft de aandacht voor rechtmatigheid op hetzelfde kwaliteitsniveau als voorheen. De accountant geeft een getrouwheidsoordeel over de hele jaarrekening, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording. Dat oordeel betekent dat de informatie feitelijk juist en volledig is. De inhoud van de rechtmatigheidsverantwoording blijft echter volledig de verantwoordelijkheid van het college.

Proceseigenaren AO/IC
De verantwoordelijkheid voor de administratieve organisatie en interne beheersing ligt bij de teams. Voor ieder belangrijk proces is een proceseigenaar aangewezen. De processen worden regelmatig bijgewerkt door de werkgroep Processen, zodat de AO/IC beschrijvingen actueel blijven en goed aansluiten op de praktijk.

Op wat voor criteria wordt getoetst

Criteria	Omschrijving	Voorbeeld
1. Calculatiecriterium	De vastgestelde bedragen zijn juist berekend.	Legesbedragen, facturen.
2. Valuteringscriterium	Het tijdstip van betaling en de verantwoording van verplichtingen is juist.	Aangaan en verantwoording van contracten en verplichtingen.
3. Leveringscriterium	Juistheid van ontvangen goederen en/of diensten.	Inkoop van goederen en/of diensten.
4. Adresseringscriterium	De persoon of organisatie waar een financiële stroom naar toe is gegaan, is juist (rechthebbende).	Betalingsverkeer.
5. Volledigheidscriterium	Alle opbrengsten die verantwoord zouden moeten zijn, zijn ook verantwoord.	Legesopbrengsten, onroerende zaak belastingen, rioolheffingen, afvalstoffenheffing, grondverkopen.

6. Aanvaardbaarheid Criterium	De financiële beheers handeling past bij de activiteiten van de gemeente en in relatie tot de kosten een aanvaardbare tegenprestatie overeen is gekomen.	Inkoop van goederen en/of diensten, verstrekken van subsidie.
7. Begrotingscriterium	Financiële handelingen moeten passen binnen het kader van de geautoriseerde begroting. Het totaal moet passen binnen het opgestelde en geautoriseerde programma.	Overschrijding van een programma.
8. Voorwaardencriterium	Nadere eisen die worden gesteld bij de uitvoering van financiële beheers handelingen.	Subsidievoorwaarden, aanbesteding, belastingwetgeving.
9. Misbruik en Oneigenlijk gebruik criterium	De interne toetsing op juistheid en volledigheid van gegevens die door derden zijn verstrekt bij het gebruik van overheidsregelingen (= misbruik). De interne toetsing of derden bij het gebruik van overheidsregelingen geen(rechts)handelingen hebben verricht die in strijd zijn met het doel of de strekking van de regeling (= oneigenlijk gebruik).	Subsidieregelingen, kwijtschelding, uitkeringen.

BIJLAGE 2

Standaardtekst

Met ingang van het verslagjaar 2023 is de rechtmatigheidsverantwoording ingevoerd. In de rechtmatigheidsverantwoording legt het college van burgemeester en wethouders via de jaarrekening verantwoording af over de naleving van de regels die relevant zijn voor het financiële reilen en zeilen van de gemeente. Rechtmatigheidstoetsing richt zich op begrotingsrechtmatigheid, het budgetrecht, de rechtmatigheid van inkoop en het rechtmatig uitvoeren van overige rechtshandelingen. Daaraan is vorm gegeven in diverse gemeentelijke regelingen.

Gedurende het jaar is er sprake van interne controle (directe toetsing op de handeling zelf) en verbijzonderde interne controle: wordt er gewerkt conform de afgesproken procedures.

Vanaf 2025 is de verantwoordingsgrens aangescherpt. Waar gemeenten tot en met 2024 een verantwoordingsgrens tussen 0% en 3% van de totale lasten konden hanteren, geldt vanaf 2025 een bandbreedte van 0% tot 2%. Daarnaast tellen toevoegingen aan reserves vanaf 2025 niet langer mee in de berekening van de totale lasten die als grondslag dienen voor de verantwoordingsgrens. In december heeft de gemeenteraad deze aangescherpte verantwoordingsgrens vastgelegd in de financiële verordening, zodat deze vanaf het verslagjaar 2025 formeel van toepassing is.